

Milníky moravského praporu

Historické milníky na tisícileté cestě moravského praporu s orlicí/orlem i bez, resp. vlajky (prapor je na rozdíl od vlajky spojen pevně s žerdí) jsou důkazem vzájemného ovlivňování společnosti a jejích symbolů.

Pojmenování orel, orlice – lat. **Aquila**, fr. **Aigle**, angl. **Eagle**, něm. **Adler** – bývá heraldické synonymum. Ve světových jazycích se pro rozlišení zvířat stejného druhu používá namísto pohlaví počet hlav (jednohlavý, dvouhlavý).

Se vznikem erbovních znamení vyobrazujících dvouhlavého orla (zejména rakouská říše od 1433 a ruská říše od 1487), je proto ve snaze o jednoznačnost (či uctivost) v „oficiální české“ heraldické terminologii logickou negací rakouský **dvouhlavý orel** označován jako **orel** (namísto orlice) a moravský, polský atd. **orel jednohlavý** označován jako **orlice**. Označením „orlice“ je v tomto nepřirozeném pojetí figura zobrazovaná jako jednohlavý orel hledící zpravidla vpravo.

Dokonce i v českém popisu např. polského znaku se důsledně užívá slova polská orlice přesto, že v polském popisu polského znaku je Poláky (v polštině) jasně uvedeno označení „*Orzel biały*“.

Českoheraldický termín orlice je tedy orel nesprávně označený za orlici, proto je v dalším textu u příslušné figury užíváno označení orel. Dle této „partikulární heraldické logiky“ by jinak každý lev s jedním ocasem v symbolech všech ostatních států světa měl být označován jako lvice, neboť stejně jako orel s dvěma hlavami se lev s dvěma ocasy v přírodě nevyskytuje, a pro tuto neexistující vlastnost mu přísluší označení ženského rodu jako slabší figury. Např. rakouský orel by měl být logicky označován za orlici, ve světě vč. Rakouska je však označován za dvouhlavého orla. Zde se však jedná o jednu z relativně méně škodlivých specifických manipulací s terminologií symbolů vybočující z celosvětového úzu.

Důkazy moravské symboliky z doby Velkomoravské říše se téměř nedochovaly, nebo dosud nebyly zveřejněny, její barevnost lze jen odvozovat z nepřímých skutečností. Jednou z hmatatelných je, že velká většina okolních historických zemí dříve sousedících s Velkomoravskou říší – dnes zpravidla samostatné státy – mají přes různost příběhů o vzniku vždy 2 barvy totožné – bílou a červenou (Rakousko, Česko, Polsko, Slovensko, Maďarsko, Chorvatsko, Slovinsko, Srbsko). Je pravděpodobné, že s výjimkou Bavorska (jiný sociokulturní okruh), tím prezentují jistou kontinuitu nástupnických práv ke „starobylé koruně“ Velkomoravské říše a jejímu pravděpodobně bílo-červenému bojovému praporu. Menšina z nich odvozuje v různé míře svůj domnělý protektorát či nástupnictví (územní, politické či kulturní) dodnes z tzv. přenesení královského **důstojenství** (koruny Moravského království).

Nepřehlédnutelným mezníkem v symbolice jako součásti raně středověké emancipace moravské země a jejího lidu se stal rok 1182, kdy zbytek bývalého moravského království (zhruba dnešní Morava s moravskou částí Slezska i dnes polskou částí rakouského Slezska) již fakticky spravovaný 3–4 údělnými knížaty rodu Přemyslovců, byl povýšen na markrabství z rozhodnutí císaře Svaté říše římské Fridricha I. Barbarossy (* [1122](#); † [1190](#)). Za tímto jeho rozhodnutím byla snaha zamezit českým knížatům (event. nedědičným králům, první dědičný od r. 1212 Přemysl Otakar I.) vládnout na Moravě a tak jako České knížectví (královstvím od 1198) mělo být i Moravské markrabství udělováno jen jako léno Římského impéria. Zřízením Markrabství moravského vznikla rovnoprávná dynastická diarchie (hlavou státu jsou dvě osoby) Moravy a

Čech jako dvoustatí. Byl to skutečný počátek nového státoprávního vztahu Moravy a Čech jako dvou svébytných rovnocenných útvarů – ranně středověkých historických zemí. Prvním moravským markrabětem se stal úřední znojenský kníže Konrád II. Ota (* asi 1141; † 9. září 1191 u Neapole). Markrabětem moravským byl od r. 1182–1189 (necelé dva roky před svou smrtí byl navíc zvolen českým knížetem od 1189–1191) a ovládnutím všech moravských přemyslovských úředů spojil pod svou vládou celou Moravu. Jako svrchovaný vládce Moravy se navenek prezentoval moravským erbem a jemu analogickým bojovým praporem.

Král Jošt Moravský a Lucemburský

Za jeden z nejstarších doložitelných moravských praporů je považováno tzv. banderium (prapor většinou čtvercového tvaru, používaný po r. 1200). Je na něm vyobrazen bílo- (stříbrno)-červeně šachovaný orl se žlutou (zlatou) zbrojí na modrém listu praporu. Ten sloužil k rozpoznávání příslušnosti nositele, zpravidla vládce příslušného územního celku.

V rámci praktického využití byl jako typ bojového praporu připevňován na dlouhá kopí, jak dokládá např. zobrazení moravského markraběte a římského krále Jošta Moravského a Lucemburského (* říjen 1351; † 18. 1. 1411 v [Brně](#)). Prapor shodného barevného řešení se používal nejméně od 12. století až do roku 1920.

Dnes je ve zjednodušené formě (modrý obdélník s bílo-červeným orlem) obvykle považován za prapor symbolizující Markrabství moravské, přeneseně tradiční moravské zemské zřízení.

Symbol moravského orla (novodobě českoheraldicky orlice) se snad poprvé doložitelně objevuje na pečeti listiny z r. 1233, již moravský markrabě Přemysl (*1209; † 16. říjen 1239 v Předklášteří u Tišnova), nejmladší syn krále [Přemysla Otakara I.](#) (asi 1167; † 15. prosince 1230), potvrdil klášteru Louckému (u Znojma) patronátní právo při kostele Přímětickém. Šachování orla se ukazuje na pečeti z r. 1286, avšak tento vzor není zcela zřetelný. Vzhledem k raně středověkému kontextu muselo být toto ztvárnění moravského erbu známo již dávno předtím bez ohledu na dynastické změny.

Nepochybné svědectví podávají listiny krále Václava II. z r. 1297 až 1299 a heidelbergský

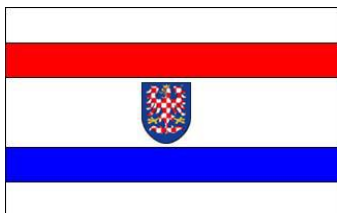
rukopis písňový z doby před r. 1300. Podle nejstaršího **barevného** zobrazení **moravského** znaku v Curyšské erbovní roli (Züricher Wappenrolle – kolem roku 1300) byl moravský orl bílo (neboli stříbrně) červeně šachován, byl umístěn v modrém poli a měl žlutou (neboli zlatou) královskou korunu a žlutou (neboli zlatou) zbroj (tj. zobák a pařáty).

Od doby markraběte moravského Jana Lucemburského (*10.8.1296; † 26.8.1346) se s rozvojem zemské samosprávy stalo užívání znaku Markrabství moravského pravidlem, a jeho podoba, která se ustálila do konce 13. století, zůstávala po staletí beze změny, jak vidíme na příkladu moravského orla na náhrobku Bořivoje II. v kostele sv. Víta (* okolo 1064; † 1124) nebo v presbytáři katedrály sv. Petra a Pavla. Takového orla nalézáme též na čtvrceném štítu Václava I. (*1205; † 1253 [Počaply](#) u Berouna), a dále na korouhvi moravských markrabí, jak ji zobrazil v **jihlavské právní knize** jihlavský písař Jan z Gelhausenu v l. 1406–1407.

První vážný pokus o vytržení z kořenů a tradičních zemských barev znamenal tzv. „polepšení moravského erbu“ římským císařem Fridrichem III. z prosince 1462, záměnou tzv. stříbrno-červeného šachování moravského orla za zlato-červené.

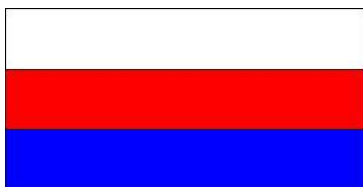
Jak tomu bylo v průběhu dalších století, lze doložit na sporých záznamech či obecně používaných principech. Od 16. století se v heraldice začal uplatňovat princip tvorby praporu přenášením pruhů v barvách erbu. Na rozdíl od erbů je barva stříbra u praporů v dalším textu vexilologicky korektně označována jako barva bílá, barva zlata je označována jako žlutá.

Z doby kolem roku 1500 pochází lancknechtský prapor celý bílý, se dvěma úzkými břevny blízko okraje listu, červeným nahoře a modrým dole, mezi nimiž je umístěn moravský erb – červenobíle šachovaný orel se žlutou zbrojí na modrém štítu.

Heraldik a genealog polského původu BARTOLOMĚJ PAPROCKÝ Z GLOGOL A PAPROCKÉ VŮLE" popisoval moravský erb ve svém díle nazvaném: „ZRCADLO SLAVNÉHO MARKRABSTVÍ MORAVSKÉHO: V KTERÉMŽ JEDEN KAŽDÝ STAV, DÁVNOST, VZÁCTNOST A POVINNOST SVOU UHLÍDÁ: KRÁTCE SEBRANÉ A VYDANÉ ROKU 1593“ takto: „...orel **bílý** na **červené šachovnici** na **štítu modrém** na znamení toho, že předkové těchto krajín vyšli z Charvatské země a erb svůj otcovský s nabytým erbem orlem v jedno složili“.

Trikolóra bílo-červeno-modrá odvozená od barev moravského zemského erbu se používala z pruhovaných vlajek nejdelší dobu, používali ji především slovanští obyvatelé Moravy, označující se do konce 19. století za Moravce, či Moravy a (ženy) Moravky, od 20. století za Moraváky.

Na Slovanském sjezdu v Praze v roce 1848 (2.6.–12.6.1848) Moravci pochodovali pod trojbarevným bílo-červeno-modrým praporem s bílým vodorovným pruhem nahoře, červeným uprostřed a modrým dole.

Větší prosazení žluté barvy v tinktuře moravského orla přineslo 19. století. Na žádost moravského gubernia udělil roku 1807 poslední římskoněmecký císař a první císař rakouský František I. (*1768 ve Florencii, † 1835 ve Vídni) moravským stavům právo nosit slavnostní uniformu, červený kabát s modrým límcem, doplněným „*zlatým vyšíváním*“ vč. epolet/výložek, na nichž byl vyšit žluto-červený orel dle privilegia z r. 1462. Uniforma od roku 1816 nesla stejné barvy, pouze s prohozením barev mezi kabátem a límcem.

Když se dne 13. 5. 1848 rozešel stavovský zemský sněm a hned 31. 5. 1848 bylo zahájeno zasedání tzv. „selského“ zemského sněmu (zasedal téměř 8 měsíců až do 24. 1. 1849), jedním z bodů bylo i jednání o tzv. zemských barvách. Bylo rozhodnuto o barvách moravských „*žluté a červené*“. V usneseních selského sněmu z roku 1848 se však píše o moravských barvách, nikoliv o vzhledu vlajky nebo praporu. Nejednalo se tedy o podobu praporu. V tu dobu se barvami zemskými zpravidla rozuměly barvy, které se vyšívaly na modré uniformy či modré epolety. Modrá barva jako podklad tehdy byla brána jako samozřejmá. Tato tzv. „*moravská*

ústava“ z roku 1848 nevstoupila v platnost, neboť ji císař nepodepsal, a byla zrušena hned v roce následujícím r. 1849.

Trojbarevné vlajky (trikolory) byly používány v městech s významnou německou většinou spíš žluto-červeno-modré se žlutým vodorovným pruhem nahoře, červeným uprostřed a modrým dole. Rakouské úřady totiž výslovně povolovaly trikoloru žluto-červeno-modrou (HLIMOMAZ, Milan: Ke státní a zemské symbolice českého státu v období 1526–1918. *Paginae historiae. Sborník Národního archivu*. 1995, čís. 3, s. 152–194), kterou měli v oblibě především germánští nebo jiní německy jako mateřskou řečí mluvící obyvatelé Moravy. Měli totiž v určitých obdobích v zemském sněmu převahu, v říšském sněmu za Moravské markrabství (později Zemi moravskoslezskou) dokonce drtivou. Např. selský zemský sněm v r. 1848 měl poměr vyrovnaný, říšský sněm v r. 1861 za Moravu 4 slovanské Moravy a 18 německých, brněnské zastupitelstvo bylo ke konci 19. stol. až po vznik čs. republiky čistě německé. Proto úředně získávala navrch varianta se žlutou barvou namísto bílé. Pokud se někdy objevovaly i stuhy žluto-červené, nešlo přirozeně o prapory.

V roce 1862 vyvolal přednosta smíšeného okresního úřadu v Kloboukách u Brna nové jednání o moravských zemských barvách. Upozornil, jakou nelibost ve Vídni vyvolalo vyvěšení **bílo-červeno-modrých praporů v Brně a v Rajhradě 21. 9. 1862** při návštěvě císaře Františka Josefa I. Rakouské úřady totiž mylně považovaly bílo-červeno-modré prapory za údajné barvy všeslovanské, ty se však lišily pořadím barev. Slovanská trikolora měla a má dosud modrý pruh uprostřed stejně, jako dnes podklady vlajek Slovenska, Ruska, Slovinska, Srbska).

Když v roce 1896 žádal výbor pražské národopisné výstavy prostřednictvím presidia českého místopředsednictví moravského místopředsednictví, aby jako moravské zemské barvy mohl na výstavě použít prapory v bílo-červeno-modré barvě, to odpovědělo 15. 5. 1896, že otázka moravských barev **není dosud vyřízena**, zmínilo však souhlas ministerstva vnitra s užíváním zlaté a červené na zemském znaku.

Ministerstvo vnitra však v mnohých případech nadále tolerovalo barvy bílou, červenou a modrou, stejně jako ministerstvo kultury a vyučování, odvolávající se na oficiální říšský znak zahrnující moravský erb v totožných barvách (v jeho bílo-červeno-modré podobě prakticky po celou dobu nadvlády Habsburků od r. 1621 až do roku 1915). Kontinuitu společenského vědomí dokresluje Nový prstonárodní popis Čech, Moravy a Slezska podle posledního politického a soudního dělení s přídatkem o uherském Slovensku (Praha 1854), když na straně 193 uvádí, že moravským „*znakem je bílé a červeně kostkovaná vpravo hledící orlice v modrém poli, pročež zemské barvy jsou: modrá, bílá a červená*“. Stejně údaje obsahuje i Malá encyklopedie nauk, díl VI.- zeměpis z roku 1846.

Dačické listy z r. 1896 napsaly: „...z každého domu vlál prapor...v barvách zemských, které dnes pro **Moravu stanoveny jsou na trikoloru žluto-červeno-modrou, jelikož původní barvy země bílo-červeno-modrá, úřady vykládány za nepřípustné a zakazovány proto, že prý značí barvy všeslovanské.“**

Druhým vážnějším pokusem o vytržení symbolických kořenů bylo tzv. „polepšení znaku“ bývalého (1314-1641) hlavního města Moravy Olomouce po bitvě u Kolína (18. 5. 1757), v roce 1758 zavěšením řetězu s emblémem s písmeny **FMT** kolem krku bílo-červeného moravského orla (**F**ranz I. + **M**aria **T**heresia). Toto polepšení znaku bylo privilegiem, tedy oprávněním udělovaným panovníkem, které směl nositel užívat, zde za odolání Olomouce

pruským vojskům vedeným králem Friedrichem II. Bílo-červené šachování bylo později nahrazeno za žluto-červené.

historický znak Olomouce ve Sněmovním sále Moravské zemské sněmovny (dnes Ústavní soud v Brně)

Po vzniku Republiky československé se město Olomouc v rámci očisty od všeho rakouského tohoto privilegia v roce 1934 vzdalo (viz Buben, Milan, Heraldik, Albatros, Praha, 1987).

Současný erb města Olomouc (od r. 1996)

Vyhlášení samostatného československého státu probíhalo v Čechách 28. října 1918 převážně ve znamení bílo-červených praporů, na Moravě bílo-červeno-modrých trikolor, na Slovensku slovanské bílo-modro-červené trikolory.

Bílo-červeno-modrá trikolora byla i tzv. vlajkou protektorátní (1939-1945), kterou navrhl český heraldik dr. Karel Schwarzenberg, otec dnešního ministra zahr. věcí ČR. Návrh bílo-červené bikolory byl neprůchodný, neboť by symbolizoval nadřazenost Čech nad Moravou. Návrh trikolory byl pro Moravu přirozený vycházející z tradiční symboliky, méně už pak pro Čechy, kteří se tak vizuálně dostali opět pod symbolickou správu „Velké“ Moravy. Pro nedostatek jiných vlajek se při květnovém povstání v Praze 5. 5. 1945 vyvěšovaly převážně bílo-červené české prapory, které vznikly odpáráním modrého pruhu z protektorátních vlajek. Aby se situace nemohla opakovat, byla od 1.1.1949 zrušena moravská samospráva rozdělením na gottwaldovské kraje (do r. 1961 shodné s dnešními nařízenými od r. 2000) a tím zrušena i potřeba užívání jednotné moravské symboliky a postupně zavedena rozčlštěná novodobá krajská symbolika, nemající často žádnou nebo jen manipulativní historickou oporu. Bílo-červeno-modrou trikoloru používalo po roce 1990 rovněž Moravské občanské hnutí JUDr. M. Richtera v rámci snah o rehabilitaci Moravy a část moravských patriotů.

Žluto-červená vlajka (bikolora), v posledních několika letech doplňovaná zemským erbem stejného šachování a v současné době preferovaná některými moravskými iniciativami tedy, podobně jako stuhy, zřejmě vznikla na základě jednostranné interpretace výroku zemského sněmu z r. 1848 o zemských barvách, jimiž dnes tyto iniciativy symbolizují obecně legitimní úsilí o zlepšení postavení Moravy v protikladu k jejímu současnému materiálnímu a duchovnímu stavu, ekonomicky a společensky odpovídajícímu úrovni právní regulace a struktury tzv. Gottwaldovských krajů (1. 1. 1949–1. 7. 1960), jakožto v současnosti reinkarnovaného (od 1. 1. 2000 dosud) pozůstatku totalitního režimu, i snahy o renovaci a následně účinnější zapojení rovnoprávných historických zemí v rámci současného státního i nadstátního zřízení, do vyváženého budování společné budoucnosti. V 19. století podobné konstrukce nebyly významné, neboť roduvěrné Moravy/Moravany slovanského, germánského či řady dalších jazykových okruhů, ani

nenapadlo nějak dále zlepšovat po staletí fungující zemské zřízení, k němuž se vždy hrdě hlásili, ať už v podobě Markrabství moravského (od 1182 do 1918), Země moravské (od 1918 do 30.11.1928), **Země moravskoslezské** (1782–1849, od 1.12.1928 do 31.12.1948). Tento „nespravedlivý akt (zrušení zemského zřízení), poplatný totalitní byrokraticko-centralistické praxi, byl v rozporu s principy **demokracie** a samosprávy, a podstatně přispěl k deformovanému vývoji československé společnosti.“ (Usnesení Fed. shromáždění ČSFR č. 212, o obnovení moravsko-slezské samosprávy, z 9.5.1990).

Odvolávání se na tzv. „polepšení erbu změnou barvy stříbrné za zlatou v šachování moravského orla“ dle privilegia z roku 1462 nemá opodstatnění vzhledem ke skutečnosti, že jde o **oprávnění** zaměnit barvu bílou za žlutou, nikoliv o svobodně přijatý závazek. Podle moravského zemského archiváře Vincence Brandla (historik a moravský zemský archivář 1861-1899, od r. 1865-1868 poslanec moravského zemského sněmu, *5.4.1834 Brno; † 26.1.1901 Brno) „jinak souditi nemůžeme, než že sněm zemský toho privileje nepřijal a to věrojatně proto, že Jindřich z Lipé a ostatní páni, kteří r. 1462 císaře za změnu žádali, tu žádost na císaře vznesli o své újmě, tj. nejsou k tomu od sněmu a od stavů zplnomocnění“.

K nadepsanému volně cituji z posudku na tento příspěvek archiváře Moravského zemského archivu v Brně PhDr. Ivana Štarhy z 3.4.2013:

„K všeobecně uznávanému vysvětlení moravského zemského archiváře Vincence Brandla o tom, proč Morava po roce 1462 neužívala tzv. „polepšený“ znak, si moravští historikové nepovšimli skutečnosti, že Karlem IV. (* 14. 5. [1316](#) Praha; † 29. 11. 1378 Praha) byla z titulu (římskoněmeckého krále od 1346 a) římského císaře (od 1355) ve Znojmě vydaná listina z 19. května 1366, podle níž moravský markrabě není ničím povinen římské říši a kurfiřtům, nýbrž jen králům českým. Originál tohoto privilegia je uložen v Moravském zemském archivu, A 1 – Stavovské listiny, č. 48, (viz CDM III, č. 432). Z toho důvodu **nemohli moravští stavové císařské „polepšení“ přijmout. Římský císař** (Fridrich III. Habsburský v r. 1462) je vydal protiprávně, nebyl kompetentní k jeho vydání.“

Z chronologického shrnutí „logiky“ feudálního „objektivního“ práva vyplývá, že

- 1) Roku 1182 římský císař (Fridrich Barbarossa) dle tehdejšího pojetí oprávněně rozhodl o vzniku Markrabství moravského jako samostatného státního útvaru (namísto dřívějšího územně několikanásobně většího Moravského království či Velkomoravské říše) navenek vyjádřeného svou symbolikou, bílo-červeně šachovaným orlem na modrém štítě.
- 2) Pak roku 1366 jiný císař (Karel IV.) dle tehdejšího právního pojetí oprávněně rozhodl, že Markrabě moravský není ničím povinován římské říši a kurfiřtům, nýbrž jen králům českým (nakolik se to nemuselo někomu líbit).
- 3) Poté roku 1462 další císař (Fridrich III.) dle tehdejšího pojetí **neoprávněně** (viz bod 2.) změnil barvy moravského orla na modrém štítu z bílo-červené na žluto-červeno-(modrou).
- 4) Změna nebyla materiálně přijata na oficiálních vyhotoveních státních symbolů moravskými markrabaty (od 1462 do 1915) či moravskými stavy (od 1462 do 1848), ani Habsburky (od 1621 do 1915).

Tato zprvu nevýznamná historická diskontinuita eufemisticky nazvaná polepšení erbu, potažmo znaku, tak ve svém důsledku vedla k pohoršení. Pro shodnou žlut' symbolicky potlačuje zlatou královskou korunu a zbroj (drápy, zobák). Žluto-červený prapor (bez vloženého moravského erbu) se objevoval od r. 1991 především na akcích HSMS doc. B. Bárty i na moravských pochodech v Praze.

Původní co do barvy a charakteru 1000 let přetrvávající varianta (bílo-červeno-modrá) je i po r. 1918 užívána v symbolech drtivé části oficiálních tuzemských veřejných institucí (obecní, krajské, státní), heraldiky i některými soukromými subjekty v rámci moravské symboliky.

„Úvodem musím konstatovat v současnosti i minulosti platnou vexilologickou zásadu, že vlajka má obsahovat barvy nebo alespoň hlavní barvy znaku. Vycházíme-li ze současného i prvorepublikového státního znaku, je znakem země Moravy modrý štít se stříbrno-červeně šachovanou orlicí. Barvy Moravy jsou proto bílá, červená a modrá“ (viz I. Štarha I., Matice Moravská, Brno 2002, Pocta Janu Janákovi, čl. Moravské barvy a Moravská zemská vlajka str. 165-170). Pod těmito barvami bojovali a umírali za osvobození svého národa od německo-rakouské poroby také moravští legionáři v 1. světové válce.

Druhá varianta, o půl tisíciletí mladší a v zásadě teprve od poloviny 19. století do r. 1918 upřednostňovaná především moravskými občany rakousko-německého kulturního okruhu (žluto-červená), je dnes v části současného moravského hnutí prohlašována v ušlechtilém zájmu „sjednocení symboliky“ za jedinou správnou. V celé historicky dosledovatelné době byla oficiální fakticky po dobu 3 let od r. 1915 do zániku Rakousko-uherské říše v r. 1918, resp. formálně-právně necelých 5 let do vydání zákona č. 252/1920 Sb., o ustanovení **státních symbolů** v rámci Středního a Velkého státního znaku ČSR.

Z předchozího vyplývá, že obě hlavní varianty moravského praporu se v zásadě liší jen počtem pruhů (tri x bikolora) a v jedné barvě šachování moravského orla, přeneseně praporu. Nejstarší varianta má bílo-červené šachování, „polepšená“ varianta žluto-červené šachování.

Každá ze zmíněných variant moravského praporu měla své době poplatný zdroj svého poslání a účel, některé však v průběhu věků zosobňovaly vyšší míru nadčasovosti.

Při respektování historické continuity a zásady ad fontes (zpět ke kořenům a zdrojům) lze na základě výše uvedeného vysledovat nejtrvalejší, stále se opakující prvky vycházející z heraldicky nejstarší barevné varianty moravského praporu, dnes vexilologicky vyjádřované republikánskou trikolorou v barvách bílo-červeno-modré, pro jednoznačnost doplněné tradičním moravským erbem v původní bílo-červeno-modré barevnosti se žlutou korunou a zbrojí. Přičemž pozice či velikost erbu je věcí úzu.

Větší část tohoto textu je logickým zpracováním uzlových střípků z internetových a tištěných zdrojů. Autor si nečiní nárok na neomylnost a úplnost pojednání. Proto příznivce i konstruktivní kritiky tohoto fenoménu rádi uvítáme na přednáškách k tomuto tématu. Termíny budou v předstihu sděleny.

V Brně, dne 28. 5. 2013

Mgr. Ing. Milan Horák
člen Rady Moravskoslezské akademie pro vzdělání vědu a umění